

Tutkimusaineistoihin liittyvät sopimukset

Visa Hiltunen 6.3.2014

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Lähtökohtia

- Jyväskylän yliopiston Tutkimus-, innovaatio- ja infrastruktuuriohjelma 2012-2017 toteaa: ”*Jyväskylän yliopistossa luodun tutkimusaineiston omistaa Jyväskylän yliopisto.*”
- Aineistoihin voi kuitenkin sisältyä tekijänoikeudella, luettelosuojalla tai tietokantana suojattua materiaalia, jonka oikeudet kuuluvat tutkijalle
- Normaali työoikeudellinen menettely ”työnantajalla on toimintansa edellyttämä käyttöoikeus”
- Yliopiston intresseissä on, että aineistoja käytetään
 - Käyttäjinä pääsääntöisesti aineiston kerännyt tutkija ja/tai tutkijaryhmä

Oikeuksiensiiirtosopimus

- Tehtävä kaikissa niissä hankkeissa, joissa yliopiston sopimusvelvoitteet sitä edellyttävät
 - Voidakseen myöntää käyttöoikeuksia yliopiston on itse hankittava oikeudet
 - Esim. Tekes-hankkeet, EU-puiteohjelmat, tilaustutkimukset
- Keskeisenä sisältönä siirtää tutkimustulosten ja aineistojen oikeudet yliopistolle
- ”tavoitteena on myös edistää projektissa syntyvien tutkimustulosten hyödyntämistä, kannustaa tutkijoita yrittäjyyteen ja varmistaa mahdollisuus tulosten ja kertyvien aineistojen käyttämiseen yliopiston myöhemmässä toiminnassa”
 - Keskeistä mahdollistaa käyttö, ei rajoittaa
 - Yliopiston omistajuus poistaa muun tutkimusryhmän kanssa riitautuneen tutkijan mahdollisuuden kieltää oman aineistonsa käyttö

-
- ❏ Ei makseta korvausta oikeuksiensierrosta, mutta maksetaan 50% mahdollisesta hyödyntämisestä kertyvästä tulosta
 - ❏ Harkinnassa kesto-oikeuksiensiertosopimukseen siirtyminen
 - Vähentäisi solmittavien sopimusten määrää ja selkeyttäisi tilannetta
 - ❏ <https://www.jyu.fi/yliopistopalvelut/intra/laitoksille/how-to/oikeuksiensiertosopimukset>

Vaihtoehdot sopimiseen alkavassa hankkeessa

- Aineistoa koskevat ehdot sovitaan hankesopimuksessa
- Sovitaan hankesopimuksen lisäksi erillisellä sopimuksella
- Jos ei ole hankesopimusta, sovitaan erillisellä sopimuksella
- Ei sovita ja luotetaan siihen, ettei ristiriitoja tule tai sovitaan suullisesti ja luotetaan siihen, että osapuolet muistavat asiat myöhemminkin samalla tavalla

Tutkimusaineistojen kerääminen ja sopimukset/suostumukset

- Mieti, millaista informaatiota tutkimuksesta annat tutkittaville ja kuinka laajat suostumukset tarvitsen
 - ”Aineisto tulee vain tutkimusryhmän käyttöön” vs. ”aineisto julkaistaan avoimesti uudelleenkäyttöä varten”
 - Anonymisointi
 - Jatkokäytöstä päättäminen
- Kerääkö joku muu organisaatio tutkimusaineistoa johon tarvitaan käyttöoikeus tai tarvitaanko lupa aiemmin kerätyn aineiston käyttöön

Mistä kannattaa sopia (erityisesti jos useita organisaatioita mukana)?

- Kertyvän aineiston määrittely
- Kuka säilyttää tai arkistoi ja kuka vastaa kustannuksista
- Kuinka kauan säilytetään ja missä muodossa
- Millä ehdoin myönnetään käyttöoikeuksia hankkeen ulkopuolisille hankkeen aikana ja hankkeen jälkeen
- Miten varmistetaan luottamuksellisen tiedon ja henkilötietojen salassapito

Olemassa olevasta aineistosta sopiminen toisen organisaation kanssa

- Onko edelleen luovutus ylipäätään mahdollinen keräysvaiheessa annettu tieto huomioidaan?
- Milloin ja missä muodossa aineisto luovutetaan?
- Palautetaanko aineisto?
- Miten turvataan luottamuksellisuus?
- Maksetaanko korvausta?
- Aineistolle ei pääsääntöisesti kannata antaa takuuta tai sitoutua sen virheettömyyteen

Sopimusmalli tutkimusaineistojen käytöstä yliopiston sisäisesti

- Avoimeen tutkimukseen ja hankkeisiin, joissa ei ole tehty sopimusta
- Aineisto määriteltävä
- Osapuolina yliopisto edustajanaan dekaani sekä vastuullinen johtaja ja/tai muut tutkijat
- Aineiston omistus siirtyy JY:lle
- Allekirjoittaneille aineiston käyttöoikeus hankkeen aikana ja sen jälkeen
 - Käyttöoikeus tutkimukseen ja opetukseen
 - Oikeus ottaa tämän tarkoituksen edellyttämät kopiot
 - Ei oikeutta hyödyntää kaupallisesti myymällä kappaleita tai käyttöoikeuksia aineistoon
- Aineistoa hallinnoi vastuullinen johtaja tai muut sopimuksessa nimetyt henkilöt
 - Hallinnoinnilla tarkoitetaan oikeutta päättää aineiston käytöstä julkaisujen laatimisessa, jatkotutkimuksessa tai muiden käyttöoikeuksien myöntämisestä
- Ristiriitatilanteissa rehtori voi vaihtaa hallinnoijan

-
- Mahdollista sopia hankkeen aikana tapahtuvasta käytöstä esim. väitöskirjan tekemiseen tai muuhun tutkimukseen
 - Aineistolle tehtävät toimenpiteet hankkeen jälkeen (anonymisointi, siirto yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon (FSD))
 - Ei vaikuta aineiston pohjalta laadittuihin julkaisuihin, joiden tekijänoikeudet ovat kirjoittajalla
 - Voidaan kuitenkin sopia, että julkaisut talletetaan JYXiin
 - Sitoumus hanketta koskeviin salassapitomääräyksiin ja henkilötietojen asianmukaiseen käsittelyyn
 - Mahdollisuus lisätä uusia osapuolia, jotka saavat sopimuksessa mainitut käyttöoikeudet aineistoon

Sopimusmalli aineistojen sisäisestä käytöstä, jos olemassa on jo hankesopimus

- Viittaus olemassa olevaan sopimukseen
 - Aineistosopimuksella ei voida sopia toisin aiempaan organisaatioiden väliseen sopimukseen tai rahoitusehtoihin
- Mahdollista, että aineiston omistaa joku muu ja JY:llä vain käyttöoikeus aineistoon
- Muutoin vastaa sisäistä sopimusta
- <https://www.jyu.fi/yliopistopalvelut/intra/laitoksille/how-to/sopimusmallit-tutkimusaineistojen-kaytosta-hankkeissa>

Kiitos!

- Kysymyksiä tai kommentteja?

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

